

Deze dagen

Gedichten uit de 20e eeuw

Bart FM Droog

bron

Bart FM Droog, *Deze dagen. Gedichten uit de 20e eeuw*. Rottend Staal, Eenrum 2013 (tweede druk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/droo001deze02_01/colofon.php

© 2014 dbnl / Bart FM Droog

The logo for the Dutch Bibliography (dbnl) consists of the lowercase letters 'dbnl' in a blue, sans-serif font. The letter 'd' is stylized with a small hook at the top.

Totaalgedicht

Woestijnen van water
zeeën van zand
bergen van dalen
een groen ledikant.

20th Century Fox

We lagen in de granaattrechter
in dit ontboomde land, waar het groen
van verdwenen loof zich in gifgaspoelen
een weg naar de hemel smeekte

jij en ik, ik en jij, op bevel gedreven
marcheerden we naakte lichamen, sloegen
weerlozen de tankgracht in, lachten
toen kogels zich in nekken boorden

want we hadden toch elkaar, iets later
tienduizend voet boven bewolkte stad
vloog jij, ik opende de luiken, loste
de bommen op de klanken van je zang

terug op aarde gekomen warmden we elkaar
met stralende gezichten hieven we de glazen
glinsterende ogen, jij en ik, ik en jij
de bestekken lagen gedekt.

Passendaele

Leg het oor aan deze grafgronden
waar verstomde stemmen
stenen woorden zuchten

loop over eeuwig groene zoden
langs zandstenen zerken:
rij op rij afgeschoten leven

hoor jaarlijks saluut
van gemechaniseerd geschut
stapel blindgangers op stapel.

Hill 60

Droef ligt het landschap versluiert
in lichte regen. Slaat op, dringt
door tot onder de korst
waar zo velen rusten

dan de zerken tellen
de monumenten ijken
bezinken
in deze verraderlijke grond

brak de smaak bruin de koffie
dampend in museumkot
het verleden laat zich niet bezoeken
overweldigt je
ontregelt je bestaan.

Kornwerderzand 1940

Ik ben een bunker
Ongenaakbaar
Onverwoestbaar
mijn stalen ogen
strelen de horizon
en mijn betonnen huid
schermt mijn gedachten
ongenaakbaar
onverwoestbaar.

Troepentransport

voor Pa

Deze zeemoloch
kolos in haven
dwerg op zee

dwaalt doelgericht

uit de patrijspoorten
bundels was het water
zout en breed reinigt
vroegtijdig de wonden

tussen stalen wanden
vijfduizend mannen
uit ijzig laagland
naar de felle tropen

nu vrijheid rekbaar is
en beloften gebroken
leggen soldaten de kaarten

de schroef draait door.

Ons Indië

De jungle is dik en vet
bladerdek en ziekte
de rijstvelden overvloedig
en de drank goedkoop

je bent hier omdat
je hier bent voor
koningin en vaderland
en voornamelijk de leugens

die je weet en beseft
er is geen weg terug
je vuurt je mortier
af en af en aan

de oever van een tropenrivier
verlang je naar vredig bestaan
als man, als boer, als bouwer
je granaten ploegen nieuwe tijd.

Kerk

In betonnen skelet gedoopt
kort na mijn geboorte
ergens, in een andere tijd

waar ik groeide, enkel kerken
en hunebedden: heidense restanten
van een langvergeten volk

het heidense te groot te slopen
het katholieke te ingeslepen
om te verwerpen

religieuze vechtpartijen
tegen ongelovigen
de meesters deden dapper mee

en de monnik leerde mij:

"Jezus is niet voor jou gestorven
geloof niet in verlossing
geloof alleen nog in jezelf."

In Duitsland

Kom nog vaak ik in Duitsland
land dat oom Niek schrapte
mijn eerste vrouw schiep
Brecht, Busch en Weill

bezoek dan steevast
het vergeten veld van doem
daar waar eens *Das Lied*
der Moorsoldaten klonk

als kind baadde ik in Duitsland
in een modderpoel met varkens
als puber bezoop ik me in Bremen
en leerde het rellen in Berlijn

in Berlijn waren nog de Russen
en in het westen lag ons leger
daartussen witbetonnen torens
door landmijnen beschermd

alles is verdwenen
niets zal meer hetzelfde zijn
dat moet ik
toch weten.

Stilleven

Voor me de schedel van grootvader
van koperen hersendak voorzien
met uitsparing voor sigaretten
hij grijnst al veertig jaar

ernaast de baarmoeder van oma
keurig in weckfles bewaard, daarin
groeide mijn moeder: ei werd mens
deze machine in sterk water gevat

als trofee de rechterarm van vader
en de moederkoeken van de zussen
eronder de foto's van allen
die aan de fronten zijn verbleekt.

Zomersteiger

De steiger is hoog en stoer
gebold staan onze spieren
we hebben prachtwerk gedaan
met ons valt niet te spotten

de schoolmeisjes flirten
onder hun zomershirts prikken
hun borsten omhoog naar waar
wij steigerbouwers zitten

leve de zon en leve de dag
het werk is gedaan
onder breedblauwe lucht
branden de boeren het hooi.

Back Home

Het leven raast
tussen steden
en terloopse slaappleaatsen
elke dag
een ander ontwaken

mijn thuis
is waar
mijn lichaam is

in de steensteeg
van vervalstad
of in de luxe
van het dollarhotel

ben ik thuis
waar mijn lichaam
ook wezen mag.

Noordstation Boekarest, 1990

Het arm joch
vuil de mond
versleten
de kleren
bedelt om
lege fles

ik rijk man
zwaai de pas
voorbij de
controle

geef hem fles
het arm joch
om even
geweten
de Dood is
metgezel.

Contra-revolutie

Toen zat ik in een oorlog
had mijn lief te bellen

het ene postkantoor was opgeblazen
het andere belegerd
geen doorkomen aan

uiteindelijk lukt alles
dat is de wil van de mens
kreeg de boodschap door

we kusten duizend woorden
klemden lijf tegen lijf
niemand die ons lastig viel

we reden de stad uit
lieten de oorlog aan
het juiste volk.

The Mob

Ik zie ze nog
de gezichten
boven Italiaanse
maatkostuums

de dure wagens
bewaakt
voor nachtclub

de monden
aan filtersigaretten
de wodka
fles na fles
op tafels

obers
in witte boorden

nee, dit is niet
Chicago, 1930
dit is
Minsk, 19-nu

ik lach, nip tevreden
goudeerlijke drank

mijn baas en ik
we zijn binnen
getapt spelen
wij mee
in Minsk, 19-nu.

Not the end

*Parkeer de wagen aan de hellestraat
en zie: verkeer snelt in helse vaart*

ik knip de binnenverlichting aan
draai de cassette nogmaals om
*'just remember death is not the end
not the end, not the end
remember death is not the end...'*

ik wrijf mijn ogen uit, de slaap
is niet aan chauffeurs besteed
inderdaad is het rijden met de duivel
als Morpheus naast je staart

het landschap is me vreemd
de route ligt echter duidelijk
op de kaart en borden genoteerd:
afslaan is er niet bij, vandaag

al de grenzen die ik passeer
een zwaai, een knik, een groet
- mijn nummerplaat is goud waard! –
smugglers delight, met blind oog
voor de schoften in uniform

nee, ik kom niet op voor de zwakken
door honderd paarden voortgedreven
rij ik het onrecht voorbij
stop slechts om de kanker te krijgen.

Courtrai shoot-out

De Vectra glijdt
door Belgenland
ben hier niet gezocht

als kruimeldief
in vroeger tijd
menigmaal benaderd

het verkeer stukt
doch geniet respect
houdt het op afstand

de smeris zwaait
ik steek mijn hand
in binnenzak

radio bericht
van bende
Franse gangsters

shoot-out op snelweg
Parijs-Amsterdam gestremd
helicopters ronken over
moest toch in Kortrijk zijn

regel met contact
wat er te regelen valt
uit computer draait
gangstervrije route

de Vectra rijdt weer
door Belgenland
ben hier niet gezocht

als kruimeldief
in vroeger tijd
menigmaal benaderd

de smeris zwaait
ik steek de colt
terug in binnenzak

radio bericht
bestorming en
drie doden

ga naar Gent
heb er dingen te doen
een nieuwe nacht te doden.

**Belgisch
Duiven
Drieluik**

1. Leuven

Achter het Klein Begijnhof
stroomt de Dijle voort, het vuil
gefilterd door scheve stuw

ja, het was heet, ik wierp
steelse blikken op watervlak
en zag mijn eerste zwemduif

gelijk een eend, licht verbaasd
maar toch met trots keek hij op
en tolde in het rond, de stroom

voerde hem mee, voorbij drie eenden
die op zandbank zaten te zonnen
gebelgd snaterden ze de duif na.

2. De haan (kust)

De N34 tussen Oostende en Wenduine
had heet asfalt, die dag, zo heet
dat een duif zich erop nestelde

zag het beest te laat, remmen of
uitwijken zou onheil en dood
voor mij en mijn naasten zijn, koos

de enige keus die elk sparen zou
recht over het gevederte heen
en hopen dat het dier zich niet zou roeren

in de spiegel zag ik de vogel
luchtig koeren, een knipoog en een zucht
het volgend mobiel had brede banden.

3. Zeeduiven

Tropenhitte had ons in zee gedreven
de ranke jongen spartelde, zijn
schouders glinsterden van het zilt

elke duik op hem af ontweek hij
schaterlachend twee stappen terug
en dan weer drie naar voren

En ik begreep die duiven, die deden
wat ze deden en wat nooit
een ander zou doen

met natuurwetten spotten

simpelweg om het te doen.

Lotte

En dan was er Lotte
we kusten en vreeën
aan de oever van de Dijle

die woest kolkte, die nacht
ons gehijg zelfs overstemde
en Leuven overspoelde, die nacht

was kort, en onder de
vriendelijke zomerzon
wandelde ik weg
langsheen Damiaans graf.

Kamagurka's Brixia

ik klik het magazijn
terug in de Brixia
elke kogel
maakt het zwaarder

zwart is de Brixia
gelijk de kleur
die mij bevalt
alsmede de nacht

voorbij Antwerpen
versmelt de weg zich
tot vierbaans, ja
terug naar Nederland

Hazeldonk de vaste stop
nachtbank in zeverland
de vaste wisselkoers
valt steevast nadelig.

Benzinebar

(voor André Stek)

De nacht vol drank en deernes
sleepte me van club tot kroeg
waar in omarming met geliefden
grootse daden werden volbracht

elke nacht komt tot een einde
verliet de duistere steeg
de zon begroette me met
gouden kracht, tolde me tot leven

de hoeren sprongen achter de ramen
wild heen en weer op deze
gulden morgenstond
het was zomer geworden
hitte, vijf uur 's nachts

groette de meisjes, marcheerde
naar huis
waar de grachten zwegen.

Dans met de duivel, drink met de goden

De grond bezaaid met lege flessen
de duivel uitgeteld in de hoek
ik lach, trek de laatste fles open
schud hem wakker uit zijn roes

De duivel drinkt met tegenzin
giet de drank door de kelen
de strotten verstrengeld
dans met de duivel, drink met de goden

Thor bralt een liefdeslied
God kotst de magen leeg
hef het glas en zie ze aarzelen
de duivel, uitgeteld in de hoek
laat de obers draven.

Pan fluit een laatste lied
Bacchus struikelt; ongebreideld
naai ik godinnen in de nacht
lik Hera's hielen, lach Athene nodeloos toe

Jezus danst dartel wijndronken rond
en Boeddha buldert: een laatste slok
ik dans met de duivel
kus de goden in hun aars

trek de wanden van de hemel
scheur open de krochten van de hel
sleur Satan aan zijn sikkebaard
de paarse luchten in

de duivel drinkt met tegenzin
giet de drank door de kelen
de strotten verstrengeld
dans met de duivel, drink met de goden.

Nightclub, nightlife

Dekkende duisternis in de straten
waar neonlichten de weg wijzen
en vlees zich laat verkopen
een raamhoer paait me tegemoet

voorbij de barre vleesverkoop
aan de rand van de dansvloer
waar de ledematen zich bewegen
op het stampen van de spots

de lichamen swingen wild
en ik nip zachtjes aan de drank
geen woorden te verspillen:
daar buiten blijft het koud.

Requiem voor een stadhuis

Morgen zal me vinden in de ochtendschemer
tussen langverlaten straten
nog eenmaal koester ik mijn huid
in de kille, kille zon
maar waar ik roepen wil
een eind aan dit al
vind ik me mijn woorden ontnomen
mijn stem ontstolen
de luchten blijven stil

de wereld gaat rond, het leven is kort
en ik ga dood, en alles gaat aan gort
en waar ik sta, zal een ander verrijzen
en waar ik sterf, zullen de kraaien krijsen
en niet om mij zullen ze hun cirkels trekken
noch om wat komt; het kan ze niks verrekken
de kraaien doen hun ronde, gewoon als ze dat zijn
en sterven, slopen, bouwen; het ligt in dezelfde lijn

zie de sloperskogel op me wachten
zie haar dreigend de maat aangeven
de maat waarop eens beambten paperassen krasten
de maat waarop huwelijken gesloten werden
de maat waarop de doden werden bijgeschreven
in het grote, grote boek

de wereld gaat rond...

de zenuwen zijn me uit het lijf gerukt
elke waarneming blijft me gesloten
alle gedachten zijn me ontstolen:
langzaam te moeten sterven
blijft de ergste dood

de wereld gaat rond...

en na mij zal komen
komen een nieuwe invulling
een nieuwe invulling
voor zolang het duurt
maar vergeten zal alleen
niet enkel ik zijn:
vergeten de witte beenderen
van allen die mij gezien hebben

de wereld gaat rond...

o stad waar ik leef
o stad waar ik drink
tussen je tandwielen zal alles vermalen worden
en uit je ingewanden zal de stront van het verleden spuiten
waaruit je architecten zullen scheppen
en alles wat hun voorgangers ooit gedaan hebben
zal vol verwondering eindeloos herhaald worden

de wereld gaat rond, het leven is kort
en ik ga dood, en alles gaat aan gort
en waar ik sta, zal een ander verrijzen
en waar ik sterf, zullen de kraaien krijsen
en niet om mij zullen ze hun cirkels trekken
noch om wat komt; het kan ze niks verrekken
de kraaien doen hun ronde, gewoon als ze dat zijn
en sterven, slopen, bouwen; het ligt in dezelfde lijn.

Op de hoge dijk

Op de hoge dijk ik sta
in de verlaten zee ik kijk
naar de eeuwige meeuw
de witte koppen van golven

op het bulderen van de wind
op het jagen van de wolken
grazen schapen de horizon weg
verward mijn ogen dansen

dool driester dan de schapen
door het weersmakende wad
de eilanden tegemoet
bij het wassen van het water

op het bulderen...

te stappen in dit zuigende slijk
- dit weerzinwekkende moddergebied -
de Romeinen hadden gelijk:
dit is geen plaats voor mensen

op het bulderen...

het water kolkt, het water rijst
de vloed spoelt de benen onder
de eilanden zal ik nooit bereiken
noch de wal die achter me ligt

op het bulderen van de wind
op het jagen van de wolken
grazen schapen de horizon weg
verward mijn ogen dansten.

Spiegeldiep

De doden drijven in het diep
met groen uitgeslagen gelaten
gassen borrelen uit het vlees
waarvan de vissen vreten

in dit rioolbruine water
waarin de woonarken dobberen
en de eenden zich verlustigen
drijft de stad zich voort

leun op de brug voorover
snuif de essentie op

dit troebele water
dit stukje aards geluk

spiegelt alle verlangens
onverbrekelijk stuk.

Srebrenica

Lik de wonden uit geronnen bloed
in vette, vette plakken
struikel de strikdraden omver
over het volle, volle mijnenveld
waar zoeklichten als gretige vingers
de verlaten dorpen doorzoeken

zet je schrap in je schuttersput
duw de wanden ver uiteen:
uit deze scène valt niet te vluchten

hopeloos verdwaald
verdwaald
in deze dagen.

Johnny o, my darling

Mijn helden zijn in mythe gevangen
gekluisterd is mijn bestaan
God is me uit het lijf geseld

ik heb mijn zoon geslacht
op een ruwhouten kruis genageld
hem met benzine overgoten
geplaatst als baken op het strand

voor het grote paviljoen
waar de reders kaviaar snuiven
en ik hun vrouwen versier
met mooie, loze woorden

ja, tot op bepaalde hoogten
waardeert men mij zeer
want nu, zelf tot mythe verheven
proef ik het gevecht
het gevecht tegen het zuur.

Hotel Hel

Sleepte me in zekere staat
tot de balie van een
willekeurig hotel
in een willekeurige stad
de balie was leeg
de lobby was verlaten
op enkele morsige types na
drukte op de baliebel

de taxichauffeur had mijn koffer
met vermoeid gelaat neergezet
en een kokhalzing onderdrukkend
wees ik de toegesnelde portier
naar de lift, mompelde
'één kamer voor m'n koffer en mij.'

geen doel had me naar deze plaats gevoerd
slechts de reis had me hier gebracht
een vervallen hotel aan 'n verlaten straat
neonletters die uit armoede aan-uit knipperden

de hoeren flaneerden een steeg verderop
in de vette walm van een uitgaansstraat
de hoeren konden me niet meer bekoren
nu ik onlangs mijn lief had verloren

wilde slechts een shot vergetelheid
door een fles al te goedkope drank
ging me in morsigheid verdrinken
in een hotelbar die naar urine stonk.

zakte dieper en dieper over mijn barkruk
ging me te buiten aan menig zinloos gesprek

zag het leven verglijden

en werd wakker
zonder te weten waarom
stond op, pakte mijn koffer
en ging verder
doelloos de wereld rond.

Naar Delft

De A28 af
dan
bij Utrecht
stukkie A27
rechts blijven
niet invoegen!
de A12
doemt spoedig
op
brengt ons
achtbaans welbevinden
voortsnellend genot
tot aan het verheven
Prins Clausplein
stijgen wij tot
extatische hoogten
dan
afdraaien richting
Delft

(waarbij
en passant
ook Rijswijk
niet ver-
meden wordt).

Op de baan

naar 'The old main drag' van Shane MacGowan

Ik was amper zestien
toen ik naar Groningen kwam
met niets dan een joet
en mijn ouwe plunjezak
ik ging naar het museum
om de scene uit te checken
belandde snel op de baan

waar *leatherboys* en travestieten
in stijl paradeerden
voor ouwe heren met poen
die je met een lach commandeerden
in het duister van een steeg
deed je het werk voor een geeltje
even snel aftrekken, op de baan

in de kille winternachten
was de stad stervenskoud
maar er waren jongens in bars
die je op pillen trakteerden
en had je geen geld
dan lijmde je ze of je bietste
je leerde er snel, op de baan

op een avond sliep ik
ergens in het plantsoen
werd door de smeris betrappt
in mijn kloten geschopt
tussen stalen deuren
aan de Rademarkt mishandeld
snel geruïneerd voor de baan

bij het station wacht de oude garde
onderweg naar de hel
kwijlend en kotsend
kruipend en schreeuwend
de smeris komt langs
en knuppelt ze voort
moet hier snel weg, van de baan

nu lig ik hier, ik heb te veel gezopen
er is op me gescheten, gespuugd
ben misbruikt en verkracht.
ik weet dat ik ga sterven
en ik wenste dat ik kon smeken
om wat geld voor een vlucht
van de baan.

Hale-Bopp 2

De onheilsprofeten ter klif getrokken
verwelkomen in veertigvoud
de komeet waarachter ze schip bevroeden
ze slaan de hand aan zichzelf

in de zonnetempel
in afgelegen berggebied
brandt uit lijken geloof
naar sterren te stijgen

drie raketten
voederen het station
kosmonauten hebben pot verteerd

in mijn sloppenwijk
kijk ik satelliet-tv, dan
naar buiten, zie de staartster
krachtiger dan zonnen stralen

slechts de maan, dat hemellichaam
waarop eens astronauten sprongen
draait onbevolkt en onbewolkt

vul het glas bij, proost
de reizigers toe
wolven huilen schotels.

Neverland

Onderweg naar het land
van de gedode dictator
drijft het asfalt ons voort
door dennenwouden in duister

waar eens mijn vader streed

in sneeuw, storm, aanval
en artilleriegeweld brak
het Eerste Leger de nek
hij tolkte talen tot vonnis

dat was zijn werk

we breken door de tijd
uit deze bossen, slingerende
wegen, Cadillacs zoeven voorbij
onder F-15's in formatie

barsten door barrières
over huurkazernes met kanonnen
zwart kleurt deze witte stad
de koude oorlog is gedaan

het bruine monster sluimert

bij gotische graffiti te gettostad
spelen rappers *GI Joe*
hun papa's poetsen pantsers
en mama winkelt in de mall

we stoppen, drinken koffie
 in dit meer-culturenland
 in de kroezen braadworsten
 en woestijnstorm dreigt, want

een dictator scherpt het zwaard.

Verantwoording

Een aantal van de gedichten is eerder gepubliceerd in de bundels *Hotel Hel* (SRLE, 1994), *Randweg* (Rottend Staal, 1996), *Het Hogere Noorden* (Passage, 1997), *Double Talk* en *Double Talk Too* (De Arbeiderspers, 1997 en 1998), alsmede in Millennium, *De Ruigte - puur literatuur*, *De Rottend Staal Nieuwsbrief*, *De Provinciale Zeeuwse Courant* en *Het Groninger Dagblad*.

‘Requiem voor een stadhuis’ is geschreven in opdracht van Pavlov/Thijssing de multimedia-show ‘Requiem voor een nieuw stadhuis’, bij de sloop van het ‘nieuwe’ stadhuis te Groningen in 1994. ‘Op de baan’ is geschreven voor het Groninger Straatmagazine *De Riepe*. In ‘Not the end’ heb ik gebruik gemaakt van enkele regels uit een Bob Dylan-song. ‘Nightclub, nightlife’ valt te beluisteren op de cd ‘Pay the price’ van Cousin X (VIA Records, CX-9701).

Mijn dank gaat uit naar Menno Wigman en Suzanne Meeuwissen voor hun inhoudelijke adviezen, alsmede naar mijn collega-Dichters uit Epibreren Tjitse Hofman en Jan Klug, zonder wie dit alles niet mogelijk geweest was.

Bart FM Droog, Groningen, zomer 1998.

Nawoord 2013

Voor deze tweede druk zijn enkele kleine fouten gecorrigeerd en zijn twee gedichten ('Hill 60' en 'Hale Bopp 2') vermeerderd met elk één woord.

Op de cd 'Wei Epibreren (Dichters uit Epibreren, 2004) staan door Jan Klug van soundscapes voorziene versies van 'Not the end', 'Back home' en '20th Century Fox'.

In de loop der jaren is gebleken dat veel mensen onbekend zijn met de betekenis van enige woorden uit *Deze Dagen*. Om hen tegemoet te komen deze verklarende woordenlijst:

Brixia - Italiaans wapenmerk.

Diep (daip) - Groninger versie voor 'kanaal', 'water', 'stroom', 'rivier'. Door Hollandse expansionisten gestolen en ingelijfd.

Vectra - Duits autotype van het merk Opel.

Hale-Bopp 2 - Komeet van buitenaards type die velen tot zelfdoding bewoog.

Bart FM Droog, Eenrum, voorjaar 2013

www.bartfmdroog.com